

УДК 316.35+308(477):054.7

О. М. Коротич

ЗАКОРДОННІ УКРАЇНЦІ В УЯВЛЕННЯХ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ УКРАЇНИ

У статті, на основі результатів всеукраїнського опитування, розглядається відношення студентської молоді України до українців за кордоном, замальовується соціальний портрет студентської молоді України та описується соціальна дистанція українських студентів до закордонних українців. На основі проаналізованих даних зроблені висновки щодо можливостей взаємодії між вищевказаними соціальними спільнотами.

Ключові слова: *закордонні українці, студенти, Україна, соціальна дистанція, українська діаспора, українська етнічність.*

Нинішній соціально-політичний ландшафт українського суспільства сприятливо впливає на актуалізацію тих частин українського етносу, які раніше, здебільшого, займали щодо України пасивно-споглядальну позицію або дотримувались політики невтручання. Насамперед, ця актуалізація стосується етнічних груп українців у західноєвропейських та північноамериканських країнах, які своєю громадською діяльністю здатні забезпечити адвокацію інтересів України у країнах власного проживання. Проте, необхідною умовою для успішного втілення стратегій по пошуку партнерів та підвищенню авторитету України на міжнародній арені є наявність поплічників закордонному українству у самій Україні і готовість суспільства сприйняти таку допомоги від української діаспори. Цей аспект і спонукав нас заглибитись у проблему.

Для детальнішого ознайомлення з питанням ми звернулися до праць наших колег, які вже з 1990-х років займались проблемами сприйняття представників закордонного українства українським етнічним ядром та аналізом взаємодії української етнічності за кордоном з українською етнічністю в Україні. Попередньо проаналізовані наукові матеріали дають нам змогу стверджувати, що в установках громадян України побутують різні відношення до української етнічності за кордоном (Korotych, 2015). Ці відношення диференціюються у залежності від належності громадян України до специфічних соціальних спільнот, їх майнового стану, рівня освіти та віку, а також, від країни проживання представників української етнічності. Серед вчених-дослідників, які активно розробляли дану тематику, варто відзначити: науковців В. Євтуха

та А. Попка (Євтух, 2003), котрі у своїх працях описували двосторонні перестороги та складнощі у комунікаціях між українцями США та України; дослідника Ю. Недужко (Недужко, 2009), який на підґрунті архівних матеріалів, періодичних видань та мемуарів, дослідив роль діаспори у становленні незалежної України та звертав увагу, що тогочасні комунікації мали здебільшого однонаправлений характер, що було пов'язано з закритістю радянської системи; вчених А. Гуменюка, Д. Горелова, О. Ващенко та інших. Окрім того, важливими для наукового сприяння встановленню двостороннього діалогу були міжнародні науково-практичні конференції «Діаспора як чинник утвердження держави Україна у міжнародній спільноті», які у 2006-2013 роках проводились у рамках Конгресів української діаспори на базі Національного університету «Львівська політехніка» та об'єднали українців-дослідників з більшості країн їх розселення. У рамках конференцій обговорювалися складнощі з забезпеченням прав закордонної української етнічності в Україні, можливості сприяння діаспори у розбудові інвестиційного клімату в Україні, шляхи збільшення впливу представників діаспори на зовнішню політику країн їх розселення.

Значущим для нас видався виступ на конференції 2008 року дослідниці В. Рященко (Рященко, 2010), у якому вона привернула увагу до необхідності залучення української молоді до обмінів з діаспорою, оскільки саме молодь є тією мобільною групою, яка здатна поширювати здобуті знання на все суспільство. Це і спонукало нас приділити детальнішу увагу до вивчення питання готовності молоді до співпраці з діаспорою, про що мова і піде нижче.

Методологія дослідження. Об'єктом нашого спостереження було обрано соціальну спільноту українських студентів, оскільки вона є наймобільнішою групою українського суспільства і виступає не тільки об'єктом впливу, але і його активним суб'єктом. Молоді люди з різних куточків України мають бажання брати посильну участь у публічному житті країни, бути включеними до соціальних проєктів. Здебільшого, система створена у суспільстві не надає їм інструментів для самоактуалізації та самоорганізації, проте, такими інструментами здатна поділитись українська діаспора. Одним із ключових питань такого обміну є питання готовності студентської молоді сприймати ініціативи діаспорян, дослуховуватися до їх порад та користуватися досвідом закордонних громад українців, що і стало предметом дослідження.

Всеукраїнське опитування, яке мало назву «Міжетнічні відносини в Україні: студентська думка», проводилось Інститутом соціології, психології та соціальних комунікацій Національного педагогічного університету імені

М.П. Драгоманова та Центром евалюації науково-освітніх та соціальних програм з грудня 2014 р. по березень 2015 року. За генеральну сукупність нашого дослідження ми мали студентську молодь України. До генеральної сукупності були включені тільки студенти денної форми навчання, оскільки заочна форма, здебільшого, не створює у її слухачів відчуття єдності та самоідентифікації себе як членів соціальної студентської спільноти. В опитуванні використовувалася багатоступенева вибірка: стратифікована, кластерна і випадкова на останньому етапі. Загальний обсяг вибірки становив 890 респондентів. Похибка вибірки не перевищувала 3,3%. Опитування було проведено у чотирьох макрорегіонах України: Північ-Центр, Захід, Схід, Південь. При побудові кореляцій та розробці схем використаний статистичний пакет SPSS.

Соціальний портрет української студентської молоді. Аналіз результатів дослідження вимагає розуміння основних соціальних характеристик досліджуваної спільноти (зокрема, за географічними, етнічними та майновими маркерами). Тому, переходячи до викладу основної частини, перш за все, змалюємо соціальний портрет української студентської молоді.

Дослідження виявило, що студентська молодь України за регіоном проживання до вступу в університет приблизно порівну розподілена між чотирма макрорегіонами України (див. Схему 1). У той же час, спостерігаються деякі відмінності між регіоном походження студентів та місцем їх навчання. Так, студенти Західної групи більш схильні обирати для навчання університети з інших регіонів: 19,0% з них навчаються у Північно-Центральному регіоні, 10,1% у Східному і 3,6% у Південному. У власному регіоні залишились 68,3% студентів (див. Таблицю 1). Найменш мобільними є студенти Південної групи, що може бути пов'язано, у тому числі, з відсутністю значної конкуренції на вступ до університетів власного регіону.

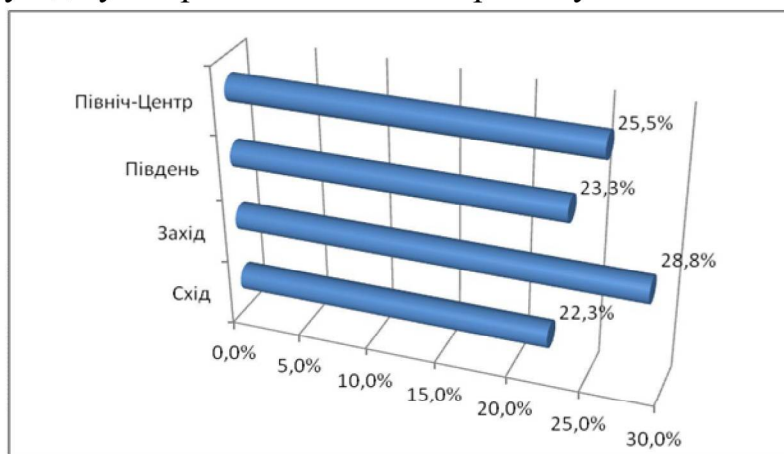

Схема 1. Регіон проживання студентів до вступу в університет

	Розташування університету				Всього
	Північ- Центр (Київ)	Схід (Харків)	Захід (Львів)	Південь (Херсон)	
Регіон, в якому проживали до вступу в університет					
Схід	10,3%	80,0%	3,6%	6,2%	100,0%
Захід	19,0%	9,1%	68,3%	3,6%	100,0%
Південь	6,4%	6,4%	0,5%	86,8%	100,0%
Північ-Центр	76,2%	13,0%	5,4%	5,4%	100,0%
Всього	28,7%	25,3%	22,0%	24,0%	100,0%

Таблиця 1. Кореляція між регіоном походження студентів та місцем їх навчання

Щодо матеріального становища, то більшість опитаних описали свої статки як середні, при чому, така тенденція характерна для всіх макрорегіонів. Проте, студенти Східної групи мали найбільший діапазон відповідей, тобто були найбільш сміливіші у оцінці свого матеріального становища (див. Таблицю 2). Це може бути пов'язано з загальною соціальною напругою у регіоні, що знаходить свій результат у різкості суджень. Варто також мати на увазі, що самоідентифікація себе з певним соціально-економічним класом, здебільшого, для українців є болючим питанням. У намаганні здаватись успішними перед інтерв'юером респонденти приписують собі значніші економічні показники, чим мають насправді, тому, ми не робимо ґрунтовних висновків з презентованих даних. До того ж, більшість студентів денної форми навчання перебувають на утриманні батьків і ще слабо розуміють цінність грошей і своє місце у соціальній ієрархії.

	Матеріальне становище					Всього
	злиденне	бідне	середнє	заможне	багате	
Центр- Північ (Київ)	2,0%	10,0%	77,7%	9,6%	0,8%	100,0%
Схід (Харків)	5,4%	7,6%	68,3%	14,7%	4,0%	100,0%
Захід (Львів)		8,3%	85,9%	5,2%	0,5%	100,0%

Південь (Херсон)	2,3%	8,9%	82,2%	6,1%	0,5%	100,0%
Всього	2,5%	8,8%	78,2%	9,1%	1,5%	100,0%²

Таблиця 2. Розподіл студентів за місцем навчання та їх матеріальним становищем

Маркер мови спілкування нам важливий для того, щоб оцінити однорідність спільноти, оскільки, мовне питання все ще розділяє Україну, а у реактивному середовищі молодих людей навіть може викликати антагонізми. Абсолютна більшість українських студентів вважає своєю рідною мовою українську (82,8%). Російська мова є рідною для 14,5% студентів, інша – для 2,7%. Проте, коли справа торкається мови спілкування у повсякденному житті, то помітні значні зсуви у бік російської мови. Вдома українською покориються 58,4% студентів, в університеті – 62,9%, у колі друзів – 54,5%. У регіональному зрізі традиційно найбільш україномовною є Західна група, найменш – Східна. Група Північ-Центр схильна розмовляти обома мовами, але українська здебільшого домінує, а Південна група має незначний зсув у бік російської мови. За етнічними маркерами 87,9% респондентів відносять себе до українців, 5,7% до росіян, інших національностей – 6,4%.

Ще одним маркером однорідності спільноти ми обрали самоідентифікацію студентської молоді. З представленого різноманіття (див. Таблицю 3) студент мав обрати найголовнішу для нього опцію. Більшість українських студентів схильні ідентифікувати себе як громадянина України (62,5%). Несподівано, другою за частотою ідентифікацією став маркер громадянин світу, при чому, найбільше респондентів вибрало такий варіант на Сході (15,9% від усіх Східних респондентів), що пов'язано зі складною геополітичною ситуацією у даному регіоні. Лише 50,9% респондентів на Сході схильні презентувати себе, у першу чергу, як громадянина України. Також, як альтернатива, у Східному регіоні популярні такі самоідентифікації: мешканець населеного пункту, мешканець регіону, представник свого етносу та громадянин колишнього Радянського Союзу (найбільша частка такої ідентифікації, порівняно з іншими регіонами). Викликає здивування висока частка студентів у Східній групі, які ідентифікують себе громадянами Європи (4,4%). Ми перевірили, з якого

² Для більшої зручності відсоток рахується від кількості студентів, які відповіли на питання. Анкети без відповіді не враховуються.

регіону прибули на навчання студенти, що обрали такий варіант відповіді, ними виявились студенти родом з Західного та Східного регіону. На нашу думку, у своєму студентському середовищі вони перебувають у певній опозиції до проросійськи налаштованих одногрупників та до тих, хто покладає однакову відповідальність за події на Сході на Україну та Російську Федерацію. Відмінності у самоідентифікації відображають напругу, що існує у студентському середовищі між представниками різних регіонів.

Ким Ви себе, передусім, вважаєте?	Регіон				Всього
	Центр-Північ (Київ)	Схід (Харків)	Захід (Львів)	Південь (Херсон)	
<i>мешканцем села, району чи міста, в якому Ви живете</i>	5,6%	7,5%	6,1%	9,4%	7,1%
<i>мешканцем регіону (області чи кількох областей)</i>	2,4%	4,9%	2,0%	5,6%	3,7%
<i>громадянином України</i>	68,7%	50,9%	64,8%	65,3%	62,5%
<i>представником свого етносу, нації</i>	8,7%	11,9%	9,2%	4,7%	8,7%
<i>громадянином колишнього Радянського Союзу</i>	0,8%	2,7%		2,3%	1,5%
<i>громадянином Європи</i>	2,8%	4,4%	3,1%		2,6%
<i>громадянином Світу</i>	8,3%	15,9%	11,2%	9,9%	11,3%
<i>інше</i>	2,8%	1,8%	3,6%	2,8%	2,7%
Всього	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Таблиця 3. Самоідентифікація українських студентів

Підсумовуючи відзначимо, що соціальна спільнота українського студентства далека від гомогенного стану. Менші відмінності ми спостерігаємо у самовизначенні свого майнового становища, проте існують відмінності у мові спілкування, у самоідентифікації та у виборі місця навчання між макрорегіонами. Південна група більш схильна залишатись на навчання у власному регіоні, чим зменшує свою мобільність, знижує можливості для міжкультурних обмінів та розуміння особливостей своїх однолітків з інших регіонів. У той же час, студенти з Заходу є більш відкритими для експериментів і частіше вирушають на навчання не тільки до Північно-Центрального регіону, але і на Схід і, навіть, на Південь. Півною мірою там вони створюють своєрідний протилежний полюс до проросійськи налаштованих одногрупників

та знайомих. Користь від таких обмінів існує не тільки для безпосередніх учасників, але і для оточення студентів в регіоні, з якого вони вирушають на навчання, адже по поверненню вони привнесуть нові знання про українське різноманіття у коло своїх близьких родичів та товаришів.

Сприйняття закордонного українства. При вимірах сприйняття українським студентством закордонних груп українців ми використали два інструменти: шкалу соціальної дистанції Богардуса та оціночне судження про сприяння громадської діяльності груп закордонних українців зміцненню авторитету України. З самого початку ми розуміли, що українська діаспора є досить різноманітною і за країнами розміщення, і за своїм розміром (у відсотках до всього населення країн проживання), і за рівнем активності своєї діяльності. Для відбору груп українців, щодо яких ми планували отримати судження, ми використали два перші маркери. Ми відібрали країни з найбільш чисельним представництвом українства у них, а ось рівень громадської активності запропонували визначити студентству самостійно. При відповіді на це питання вони мали послуговуватись своїми знаннями про діяльність закордонних українців. Для зручності українська діаспора країн Балтії була об'єднана в одну чисельну групу, оскільки ці країни також є більш згуртованими і активно взаємодіють між собою, так само як і українське населення у них.

Одразу відзначимо, що рівень соціальної дистанції щодо закордонного українства свідчить про наявність толерантності до них у студентському середовищі. Загалом, цей рівень складає 3,27 по шкалі від 1 до 7. Проте, говорити про можливість близьких комунікацій у даному випадку складно. Узагальнено складається, що українське студентство готове сприймати закордонних українців як сусідів та колег по роботі, але не готові з ними товаришувати, оскільки відчують певну різницю у менталітеті.

З іншого боку, перейшовши до приватних випадків, ми маємо ситуацію, за якої певні групи закордонних українців сприймаються краще, а від інших студентство намагається дистанціюватися. У першу чергу, найкраще сприймаються українці Польщі, Канади та США. Найбільш відштовхнутими є українці Румунії, Молдови та Казахстану. І якщо останні можуть сприйматись як такі, що зрадили Батьківщину, не повернувшись із заслання, то схоже відношення до румунських та молдовських українців на перший погляд видається дивним. Проте, заглибившись у мотиви, ми знаходимо відповідь у відсутності серед вказаних груп українців помітної активної громадської діяльності по сприянню Україні. Так, тільки 34% студентів вважають, що

українці у Казахстані зміцнюють авторитет України; подібну ситуацію маємо відносно українців у Молдові та Румунії – 36,9% та 40,3% відповідно.

Групи українців	Соціальна дистанція
1. Українці, які живуть у Канаді	2,89
2. Українці, які живуть у США	2,94
3. Українці, які живуть у Польщі	2,94
4. Українці, які живуть у Великобританії	3,11
5. Українці, які живуть у Білорусії	3,17
6. Українці, які живуть у Німеччині	3,19
7. Українці, які живуть у Словаччині	3,26
8. Українці, які живуть у Росії	3,27
9. Українці, які живуть у Австралії	3,34
10. Українці, які живуть у країнах Балтії	3,43
11. Українці, які живуть у Бразилії	3,46
12. Українці, які живуть у Румунії	3,48
13. Українці, які живуть у Молдові	3,56
14. Українці, які живуть у Казахстані	3,69
ЗАГАЛОМ	3,27

Таблиця 4. Соціальна дистанція українських студентів до груп закордонних українців

Аналізуючи Таблиці 4 та 5 можемо сказати про існування більш-менш чіткої тенденції: чим менш помітна громадська діяльність закордонних українців по сприянню зміцненню авторитету України, тим більша до них соціальна дистанція. Але тут ми знаходимо найбільш разюче виключення із правила у обличчі російських українців: соціальна дистанція до них є середньою (3,27), але більша частина українського студентства вважає, що вони не сприяють Україні (39,6%). Ключ до цього виключення був знайдений у регіональному розподілі. Дистанція до російських українців є найменшою у Східному та Південному регіоні (2,98 та 2,75 відповідно). Це обумовлено історичною близькістю Східного та Південного регіону з Росією та високим рівнем використання там російської мови. Відповідно, Північно-Центральний регіон демонструє дистанцію на рівні 3,71 пункт, а Західний 3,54. Потребує уточнення, що різні регіони однаково низько оцінюють громадську діяльність українців Росії: у всіх регіонах, окрім Південного, позитивно її вважають тільки 25-30% студентів, і лише у Південному регіоні це число дещо більше – 40%. Найбільш негативно оцінюють діяльність російських українців студенти Північно-Центрального та Західного регіонів (близько 50% респондентів обрали таку відповідь).

	так	ні	важко сказати
1. Українців, які живуть у Росії	29,8%	39,6%	30,6%
2. Українців, які живуть у Канаді	67,0%	11,7%	21,2%
3. Українців, які живуть у США	68,0%	11,0%	20,9%
4. Українців, які живуть у Бразилії	42,6%	20,4%	37,1%
5. Українців, які живуть у Молдові	36,9%	25,0%	38,1%
6. Українців, які живуть у Казахстані	34,0%	27,5%	38,5%
7. Українців, які живуть у Білорусії	48,7%	20,3%	30,9%
8. Українців, які живуть у Румунії	40,3%	21,9%	37,8%
9. Українців, які живуть у країнах Балтії	45,4%	19,1%	35,5%
10. Українців, які живуть у Польщі	64,5%	13,0%	22,5%
11. Українців, які живуть у Словаччині	48,5%	16,4%	35,1%
12. Українців, які живуть у Великобританії	58,1%	13,6%	28,3%
13. Українців, які живуть у Німеччині	59,5%	14,1%	26,4%
14. Українців, які живуть у Австралії	48,3%	15,6%	36,1%
ЗАГАЛОМ	49,4%	19,2%	31,4%

Таблиця 5. Розподіл відповідей на питання «Чи сприяє громадська діяльність наступних груп закордонних українців зміцненню авторитету України?»

Серед інших особливостей соціальної дистанції за регіональною ознакою можемо відзначити гарне відношення Південного регіону до українців Білорусії. У цілому, спільними лідерами позитивного відношення для всіх регіонів є закордонні українці США, Канади і Польщі. Можемо констатувати, що з цими групами українські студенти готові йти на найближчий контакт, залучатися до їх ініціатив. Крім того, діяльність українців у цих країнах оцінюється найбільш позитивно і є авторитетною для українського студентства, на відміну від українців Російської Федерації, реакція на яких є неоднозначно.

Ще одним важливим елементом опису соціальної дистанції для нас стало порівняння дистанційованості у залежності від рівня зацікавлення у діяльності української діаспори за кордоном. Виявилось, що серед тих студентів, хто цікавиться такою діяльністю дуже або певною мірою (9,8% та 42,2%

відповідно), дистанція до закордонних українців найменша, а серед тих, хто не цікавиться (32,1%), дистанція є найбільшою і найближчими українцями для цієї групи є українці з Росії. Дистанцію тих, хто не визначився з відповіддю на це питання (15,9%), ми не презентуємо, оскільки не вважаємо її значимою у даному контексті, проте зазначимо, що у попередніх пунктах були враховані всі респонденти, що дали відповідь на відповідне питання.

Підсумовуючи, наше дослідження дало можливість визначити, що більше 50% українського студентства у тій чи іншій мірі слідкують за діяльністю української діаспори, рівень дистанції до закордонного українства свідчить про толерантне ставлення у студентському середовищі до нього, проте, рівень толерантності є неоднаковим щодо різних груп закордонних українців. Найближчими для українських студентів є українці США, Канади та Польщі. Громадська діяльність українців у цих країнах оцінюється найбільш позитивно, українська молодь готова дослухатись та співпрацювати з зазначеними групами.

Можливості взаємодій. Визначивши позитивне відношення українського студентства до провідних груп закордонного українства, маємо додати основні можливості взаємодій, що можуть мати місце на даному підґрунті. Передусім, варто зазначити, що ініціатором таких взаємодій може бути не тільки українська діаспора, але і уряд України, який має запросити громадські організації діаспори для допомоги у розбудові соціального капіталу в Україні. Проте, навіть за відсутності офіційної ініціативи уряду, ми знаходимо сигнали від української діаспори про бажання допомогти (Представники..., 2015; Приєднайтеся..., 2016).

Що ж до можливих форм підтримки та співпраці зі студентських середовищем, які потенціально можуть позитивно вплинути на все українське суспільство, то, передусім, необхідно відзначити, що найефективнішою формою є обмін професіональними знаннями. Так, дослідники (Mahroum, 2006) відмічають велику перевагу для країн, що розвиваються, у наявності мережі мігрантів у розвинених країнах. У нашому випадку, це українці Канади та США (які, до того ж, найкраще сприймаються українськими студентами). Передача провідного досвіду має відбуватись від українських професіоналів за кордоном до студентських середовищ за відповідних фахом. За рівнем розвитку сучасних онлайн-технологій такі взаємодії навіть не потребують подорожей: можлива організація лекцій за допомогою відео-конференцій та участь закордонних

українців у написанні підручників для студентів університетів. Також, новим інструментом є сервіси на кшталт Prometheus³, де можливо організувати навчання онлайн за зразком університетського, при цьому не прив'язуючись до українських офіційних структур.

Іншою можливістю є допомога українським студентам у знаходженні та оформленні заявок на навчання за кордоном. Українські студенти мало знайомі з західною системою освіти і зустрічають труднощі, намагаючись взяти участь у подібних конкурсах. Супровід і поради діаспорян полегшать українським студентам процес інтеграції до світової студентської спільноти та посилять впевненість у вибраному шляху у активних студентів.

Корисною формою для підвищення мобільності українських студентів та сприяння перейманню міжнародного досвіду також можуть стати літні школи з вивчення англійської мови. Особлива користь полягає в тому, що закордонні українці найкраще розуміють, у чому можуть виникати труднощі у українців при вивченні англійської мови і, будучи двомовними, вони здатні надати інструменти з їх подолання.

І нарешті, важливим для українських студентів є наявність прикладів моделей лідерства, які відрізняються від моделей, що нині існують в Україні. Передусім, це моделі побудови бізнесу, інтеграції та взаємодії з державними органами влади, орієнтації у публічному просторі. Молоді студенти мають відчувати, що для успішної побудови та втілення життєвих стратегій, не обов'язково бути включеним до подвійних ігор, які час від часу пропонують певні політичні партії, представники влади та інші публічні сили.

Представники діаспори також отримують зиск, втіливши стратегії з розбудови активного громадського суспільства в Україні, адже вони матимуть змогу у майбутньому інвестувати гроші у більш стабільне та громадянсько-свідоме середовище, що, до того ж, швидко розвивається. А інвестиції у етнічну Батьківщину є меншим ризиком для емігрантів та інших груп закордонних українців, оскільки, знаючи специфіку країни, їм легше оцінити ефективність інвестування та контролювати подальшу ситуацію (Lucas, 2001).

Висновки. Підсумовуючи зазначимо, що студентська молодь України, здебільшого, є відкритою та готовою до взаємодії з українською діаспорою за кордоном. Така взаємодія здатна дати поштовх підвищенню якості навчання в Україну, перейняттю провідного закордонного досвіду та технологій. 20 мільйонів українців, що проживають у інших країнах світу (20mln..., 2009)

³ <http://prometheus.org.ua>

здатні стати інструментом з інтеграції української молоді до світового співтовариства. У свою ж чергу, ці молоді люди спроможні поширювати здобуту інформацію та навички в українське суспільство, тим самим збільшуючи його конкурентоспроможність.

Найкращі можливості ефективно впливати на цей процес мають українці Канади, США та Польщі, які позитивно сприймаються студентами в усіх куточках України. І, оскільки, вони проживають у одних із найбільш розвинених країн світу, вони мають і найбільшу кількість провідного досвіду, що вони, за сприятливих умов, зможуть транслювати.

Д ж е р е л а:

Ващенко О. Українська діаспора як вагомий чинник активізації двостороннього співробітництва США й України у 1991–2011 рр. // Гілея. – 2012. – № 12 (67).

Горелов Д. Актуальні проблеми розвитку стосунків української діаспори США з Україною // Наукові записки. – 2006. – № 29.

Гуменюк А. Співробітництво України з діаспорою США // Науковий вісник Дипломатичної академії України. – 2006. – Вип. 13 : Зовнішня політика і дипломатія: історичний та сучасний виміри.

Євтух В., Українська діаспора: Соціологічні та історичні студії / В. Євтух, В. Трощинський, А. Попок, О. Швачка. – Київ : Видавництво УАННП «Фенікс», 2003.

Недужко Ю. Українська діаспора в процесі відновлення державної незалежності України (середина 40-х - початок 90-х років ХХ століття). – Луцьк : ВАТ "Волинська обласна друкарня", 2009.

Представники складових організацій СКУ обговорили питання про підтримку України з Головою Комітету Верховної Ради України в закордонних справах // Світовий Конгрес Українців, 12.12.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrainianworldcongress.org/news.php/news/1317>

Приєднайтеся до нового міжнародного онлайн проекту з пропагування України: #MyUkraineIs // Світовий Конгрес Українців, 11.01.2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrainianworldcongress.org/news.php/news/1314>

Рященко В. Зміцнення якості діаспори шляхом активізації молоді // Діаспора як чинник утвердження держави Україна у міжнародній спільноті : 3б. матеріалів III Міжнародного конгресу / за редакцією О. Палінської. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2010.

Сергеев В. Социальная дистанция и национальные установки // Телескоп: журнал социологических и маркетинговых исследований. – 2008. – №2.

20mln Ukrainians living abroad // Ukrinform, 28.08.2009 [Electronic Resource]. – Access mode: http://www.ukrinform.ua/eng/news/20mln_ukrainians_living_abroad_167358

Korotych O. Ukrainian Ethnicity in the USA and Ukrainian Ethnicity in Ukraine: Features of Interactions// Contemporary Problems of Social Change: Polish and Ukraine Experience / eds. V. Yevtukh, R. Radzik, & G. Kisla. – Lublin: SPA Interservice, 2015.

Lucas R. Diaspora and Development: Highly Skilled Migrants from East Asia. – Washington, DC: World Bank, 2001.

Mahroum S., Eldridge C., & Daar A. S. Transnational Diaspora Options: How Developing Countries Could Benefit from their Emigrant Populations // International Journal on Multicultural Societies. – 2006. – Vol. 8 (№ 1: Transnational Knowledge Through Diaspora Networks).

O. Korotych. Ukrainians Abroad in Perceptions of Ukrainian Students.

In the article on the basis of an all-Ukrainian survey attitude of the Ukrainian students towards the Ukrainians abroad is described, a social portrait of Ukrainian students is drawn and a social distance between the Ukrainian students and the Ukrainian Diaspora is measured. On the basis of an analyzed data conclusions about the possibilities for interactions between two above-mentioned social communities are made.

Keywords: *Ukrainians abroad, students, Ukraine, social distance, Ukrainian Diaspora, Ukrainian ethnicity.*

УДК 17.023.34:26-23

В. І. Крячко

**ЕКСПЛІКАЦІЯ МНОЖИНИ ВІДПОВІДНОСТЕЙ МІЖ
РЕЗУЛЬТАТАМИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЩАСТЯ І
ТЕКСТОМ БІБЛІЇ**

У статті здійснюється експлікація деяких відповідностей між результатами основних сучасних наукових досліджень щастя в позитивній психології та написаним текстом Біблії. Проаналізовано основні щастелогічні напрацювання та дослідження американських, ізраїльських та німецьких вчених, а також виявлено множину відповідностей між чинниками щастя згідно отриманих даних їх досліджень та написаним у тексті Біблії про блаженство і щастя.

Ключові слова: *Біблія, блаженство, дослідження, наука, позитивна психологія, християнство, щастелогія, щастя.*